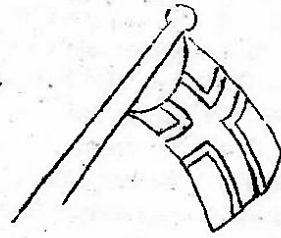

FRITT

LAND

Nr. 105 - 7. årg.

Onsdag, 29. november 1944.

HVA ER DET.

Når en begynner å snakke med mange av disse som i dag deklamerer om demokratiet, så er det ofte et ganske taket begrep for dem som til syvende og sist løper sammen med en uklar forestilling om at det skal bli godt å leve på jorden.

De som laget erklæringene om menneskerettighetene, hadde en ganske klar forestilling om hva demokratiet er. Og det kan ikke være av vofen å se litt på hva disse grunnleggerne av systemet mente. Punkt 2 i den første erklæringen om menneskerettighetene utstedt av representantene for Virginia i Nordamerika 1. juni 1776 lyder slik: "All makt tilhører folket og utgår fra folket. Myndighetene er fullmektiger og tjenere for folket." Fra Virginia-erklæringen går en direkte linje til Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen, vedtatt i den franske nasjonalforsamlingen 26. august 1789, og fra den igjen til bl.a. den norske grunnlovgivende forsamling på Eidsvoll. Den tredje grunnsetningen i den franske erklæringen om menneskerettighetene og borgerrettighetene lyder slik: "Suvereniteten hviler hos folket. Ingen sammenslutning, ikke noe individ, kan utøve noen autoritet som ikke uttrykkelig utspringer av denne suverenitet."

Demokrati, folkestyre, er det når all makt tilhører folket og utgår fra folket, når suvereniteten hviler hos folket. Folket bruker makten sin i frie valg. Det er den frie stemmeseddel som er folkets maktorgan. Med den kan de sette myndigheter og "fullmektiger" til å styre for seg, og med den kan de fjerne myndigheter og fullmektiger når de ikke styrer som de vil. Det er og blir den frie stemmeseddelen som danner det avgjørende skille mellom demokrati og diktatur, mellom demokratisk og totalitær innstilling. Rundt dette hovedpunktet grupperer seg så naturlig og selvfølgelig de andre rettighetene: Friheten, rettssikkerheten, likhet for loven, meningsfriheten, ytringsfriheten osv. Ikke minst ytringsfriheten. Virginia-erklæringen sier det så sterkt: "Pressefriheten er et av de sterkeste bolværk for friheten og den kan aldri bli innskrenket uten av depotiske regjeringer."

Når en skal skrive og tale om demokrati må en ha disse tingene klart for seg for å uttrykke seg klart. Uklare talemåter om nettopp disse tingene får en uvilkårlig til å huske Ingemanns vers:

"Vil noen i verden fekte,
men følger åsyn og navn,
jeg vet, hans ånd er ei ekte,
jeg tager ham ei i favn."

Blir noen uklar og unnvikende når de kommer inn på stemmeseddelen, er det grunn til å frykte at det ikke er "Holger Danske", men ganske enkelt "en fornummet skjelm" som er ute.

OPPROP FRA ANSVARLIG HOLD I NORGE.

Den norske regjering har i samråd med Hjemmefrontens Ledelse forberedt rettsoppgjøret i Norge etter krigen. Lovene har fått den nødvendige supplerings i tide slik at det ikke skal bli mulig for noen å svige seg fra sitt ansvar. Loven gir adgang til dødsstraff. Små forbrytere vil bli dømt til å miste alminnelig tillit. Nazistene skal få arbeide og arbeide hardt for å oppholde livet. Det økonomiske oppgjør er grundig forberedt, og de som har beriket seg vil ikke få noen mulighet til å få glede av de midler de har sikret seg. Tyskere som er krigsforbrytere skal stilles for retten her. Vi ber alle å hjelpe til så oppgjøret kan foregå raskt og rettfærdigheten kan skje fyldest. Ingen skal gå fri, men ingen skal heller straffes uhørt. Det skal være et rettslig oppgjør; vi bruker ikke nazistenes metoder. Lynsjustis ville gjøre dem til martyrer, og det fortjener de ikke. Franskvænnene begynte med sånne metoder som å klippe håret av dem, men de sluttet med det, fordi ofrene fikk sympati. Snilde mennesker syntes synd på dem. Den eneste

effektive måte er å stille dem for retten og få dem dømt som andre forbrytere. Alle som vil ha et grundig oppgjør med nazistene og hele deres vesen kan bare oppnå det ved å samle bevismateriale. Gå derfor igang med fra i dag av å samle beviser for forbrytelser som du vet er begått og vær særlig oppmerksom på i den kritiske overgangstiden. Vi skal ha fram hvert eneste overgrep som blir begått. La hverken dem eller oss være i tvil om det et eneste øyeblikk. Legg særlig merke til:

- Hvem som er medlem av N.S. og hvem av dem som har tatt i mot våpen til bruk mot nordmenn eller våre allierte.
- Norske og tyske som foretar arrestasjoner av norske patrioter og hvordan de oppfører seg under arrestasjonen og forhør.
- Hvilke nordmenn som står i Gestapos tjeneste.
- Alle grusomheter som tyskerne begår mot nordmenn og andre ikke tyske.
- De økonomiske transaksjoner til folk som har beriket seg på krigens ved å ta i mot høy betaling av tyskerne, ved å trekke penger ut av offentlige kasser ved å ta organisasjoners midler eller ved å utplyndre privatpersoner.

For alle disse punkter gjelder det at hver eneste opplysning som kan bevise noe bør være tid- og stedfestet. De som har vært vitne til eller heretter blir vitne til at tyskere eller norske nazister draper eller mishandler norske mennesker eller utleier norsk eiendom må om mulig straks notere alle detaljer med tid, sted og navn på forbryteren. I enkelte tilfeller vil navnet være ukjent, men merk deg da hvilken organisasjon forbryteren hører til, om det er menig SS eller norsk hird. Merk deg også andre vitner, og gjem notatene og annet bevismateriale på et helt sikkert sted. Slike dokumenter vil om ikke lenge være med på å sikre oss et raskt og effektivt rettsoppgjør. Ikke lynsjustis, men forbryterne kommer ikke til å slippe billig, vær trygg på det. De skal straffes på liv og frihet, ære og pengepungen. Det skal slås fast en gang for alle hva landsforrædere er.

NORDMENN BLANT OFRENE I LUBLIN.

I Vest-Ukraina og Polen opprettet tyskere "dødsfabrikker" hvor de myrdet millioner mennesker. De "arbeidet" i stor skala. Dødsfabrikkene ble rasjonalisert. Slike fabrikker fantes i Belzec i nærheten av Rawa Ruska og i Bolsjo Trostjanets ved Minsk, i Ponary utenfor Vilna, i Sabibur og i Lublin.

I Bolsjo Trostjanets så jeg de halvt forkullede likene av menn, kvinner og barn. Tyskerne rekk ikke å brenne ferdig den siste sendingen dødsdømte før de måtte flykte over hals og hode.

I Maidanek ved Lublin har man funnet bein i fam ovner. Her drepte tyskerne ofrene sine i spesielle "bad" eller forgiftet dem med "syklongass". Til Maidanek ble det ført mennesker fra Vest-Europa for å avlives. Det var jøder, franskmenn, belgiere og tsjekkere som ikke ville bære det tyske åket. I Maidanek ble også norske patrioter myrdet - lærere og arbeidere, studenter og bønder. I en av bøkene fra telron som ved et tilfelle er bevart, har en funnet følgende norske navn: 3367 Fridtjof Petersen, 6464 Arne Johansen (arbeidskommando DAW Lindenstrasse), 6581 Christian Sjøvoll, 6568 Ernst Nilson, 6482 Johannes Brattli, 6549 Torleif Olson, 6458 Arnold Jensen, 6509 Trygve Groden, 6454 Gautjar Jensen, 6474, Arne Bentsen-Flønk, 6469 Arne Brattli, 6529 Alf Knudsen, 6484 Herbert Ellingsen, 6480, Ole Høgstad.

Nordmenn dette er skjedd med deres landsmenn. De ble ført til Lublin, ble myrdet og brent. Tyskerne kledde av ofrene og sendte klærne til Tyskland. Kan dette noensinne tilgis? Nei, ingen tysker får komme levende fra Norge! Døm bödlene fra Lublin!

Ilja Ehrenburg.

Statsfysikus Käss i Trondheim har telegrafisk og telefonisk henvendt seg til "medisinaldirektøren" for å forenlede at evakueringen mml. fra stoppes snarest, da forholdene i Trondheim er i ferd med å bli katastrofale. Byen er fullstendig korket hva videre transport angår. Ikke en jernbanelogn står til disposisjon, mens det stadig kommer ny tilgang på evakuerte nordfra. Det er grunn til å frykte for utbredte epidemier, da det er en rekke tilfeller av difteri, dysenteri og andre smittsomme sykdommer. Det er ingen steder å anbringe de syke og evakuerte. To av byens offentlige leger er arrestert. Overlege Aug. Nilsson er overfaldt og mishandlet og er innlagt i sykehus, sannsynligvis brudd på hjerneskillen og fare for det ene øyet. Byens leger nekter å gå ut i praksis etter mærlkets frembrudd uten politiskorte. -

Den såkalte Stor-Oslo reguleringsnemnd, som forøvrig utmerker seg ved ikke å ha en eneste reguleringsakkmyndig i sin midte og bare består av rene analfabeter på området, har fremlagt en plan om sentraljernbanestasjon for Oslo, godkjent av Innenriksdepartementet og trafikdepartementet og støttet av "ministerpresidenten", - etter at denne høyst ukvalifiserte nemnds forslag er forkastet av det sekkyndige organ, nazistenes eget oppnevnte generaldirektorat for statsbanene. Som bistand ved utarbeidelsen av reguleringsplanen for Stor-Oslo har denne nemnd hatt hjelp av den nazistiske byarkitekt i Oslo, Rode, en også i høyeste grad ukvalifisert person. Med full lønn som byarkitekt har denne mann hatt tjenestefrihet i et par år for å arbeide med reguleringsplanen. Han har nå presentert sin regning for arbeidet, den lyder på kr. 40.000. Fullt klar over sine manglende kvalifikasjoner har han ved studier søkt å råde bot på dette, og har på regningen ført opp en betaling på kr. 15.- pr. time over et langt tidsrom "for kvalifisering", som han selv understreker. Samtidig hever han altså full lønn som fagsjef i Oslo, og honorar som leder av det nazistiske Norges Arkitektforbund, også et smukt beløp. -

Norgentidningens korrespondent i Keresuendo har intervjuet en norsk flyktning som forteller: Min kone vekket meg midt på natten, hun hvisket at noen banket på døren. Jeg kastet på meg noen klær og så ut gjennom vinduet. Noen banket på døren, og jeg kunne skimte geværmunninger. Jeg hørte hvordan de hænret, og jeg åpnet vinduet og fikk helst min unge kone, som skal ha et barn, ut gjennom vinduet. Jeg rasket sammen de klær jeg kunne få tak i og hoppet etter henne. Vi kom så i mørket unna tyskerne og opp på fjellet. Jeg kunne se hvordan tyskerne drev befolkningen ned til havet. Dagen etter gikk jeg ned til bygden for å få mat og klær. Jeg kunne da se hvordan de hadde svidd av husene. Vi bodde i en bygd i Nord-Norge som nesten var blitt glemt av tyskerne, men bare en mil borte går en viktig vei. Tyske SS-tropper brøt seg inn i alle hus, noterte navnene og ga beskjed om at alle måtte ha forlatt sine hus innen kl. 8 om morgenen. En mor stillet seg på veien med sine 7 barn, som hun ikke hadde fått kledd på, og sa at de måtte heller skyte henne. Tyskerne visste ikke hva de skulle gjøre og lot henne gå. Ca. 250 mennesker ble tilbake i Hamnerfest. Tyskerne sier at de har livsviktig arbeid. De slusses fra Hamnerfest og Talvik er satt ut på en øy med mat for en måned. Der må de grille seg selv. -

SKF (Norsk Kulelagersekselskap) Kongensgate 11, ble mandag etten fullstendig ødelagt ved en eksplosjon. -

PRESSEKLIPP.

Det sveitsiske blad "La Suisse" meddeler at opprettelsen av Volkssturm har ledt til en krise i Tyskland. 5 ledende industrimenn er arrestert for at de på vegne av flere hundre fabriker har sendt en framstilling til myndighetene for å oppnå modifikasjoner i reglene. Arbeidskraften er, ble det fremholdt, allerede på forhånd skåret ned til et risikabelt minimum, og da arbeidstiden er meget lang vil det bety risiko for produksjonen om arbeiderne i eller utenfor arbeidstiden skal drive eksersis som medlemmer av Volkssturm. Det gjøres oppmerksom på at reservene av malm er så små at importen fra Sverige i absolutt må tas opp igjen, og når bauxiten fra Ungarn - 600.000 tonn pr. år - utabliir, er også dette en trussel mot industrien. "La Suisse" meddeler at forhandlingene endte med at industriens representanter ble arrestert. Om deres skjebne vites intet bestemt. Delvis blir det fortalt at de er frigitt, fordi deres fravær ville bety et stort tap for industrien på et kritisk tidspunkt. Delvis fortelles det at de skal stilles for Føllekommissionen, anklages for forræderi ved å forsøke på å sabotere krigsindustrien.

Vestfronten. På vestfronten fortsetter de alliertes framrykning. 2. britiske arme, som kjempes ved Maas, har trængt inn i Venloes ytre forsvarsverker. Tyskerne har sprunget breen over Maas. I før Geilenkirchen fortsetter britene sitt framstøt og er rykket fram 5 km. Weissweiler er tatt, og amerikanerne rykker videre fra byen i retning Jülich. Tyskerne presses langsomt men sikkert tilbake mot Rhinen. Jülich er mere enn halvveis omringet. SØ for Aachen har 1. amerikanske arme ranset Hürtgenslegen og har rykket inn i byen Hürtgen, hvor det raser heftige gatakamper. På midtavsnittet har amerikanerne hatt ny framgang mot Saar. De holder en 30 km bred front på tysk jord. Store styrker fra 3. amerikanske arme, som er frigjort etter beleiringen av Metz, har brutt gjennom de tyske forsvarsverkene V for Saarbrücken. Den sterke stilling St. Avold er innatt, tyskerne er drevet ut av over 10 fort, og amerikanerne rykker fram på hovedveiene mot Saarbrücken, som bare ligger et par mil foran treppene. Ved Strassbourg holder de allierte på å rense opp. 12 fort til er tatt, og 2 generaler er tatt til fange. De tyske forsvarslinjer i Vogesene holder på å bryte sammen. Amerikanere og franskmenn har forsært de fleste pass i Vogesene, og jager nå tyskerne ned på slettene foran Rhinen, mellom Strassbourg og Kolmar. Mellom Belfort og Mulhouse er den tyske isolerte motstandsloenne sprengt, og man kan ikke lenger tale om noen samlet motstand fra disse fiendtlige grupper. Det foreligger ingen bekræftelse på de franske meldinger om at franskmenn er gått over Rhinen S for Strassbourg.

Østfronten. I Øst-Slovakia har russerne stormet Humene. Lengér's har de gått over elva Latorca, og har innatt Michalovica, et viktig knutepunkt på veien gjennom Karpatene til Sankt i Syd-Polen. Russerne har tatt 50 nye steder i dette avsnitt. - Kampene om Hatvan, i Ungarn, endte med seier for russerne. Hatvan var hovedstillingen i det tyske forsvar NÖ for Budapest. I Jugoslavia foregår heftige kamper mellom Montenegro og Albania. Store tyske styrker er omringet, og de allierte har slått tilbake flere utbrytningsforsøk.

Finnland. Finnene har nådd den norske grense på et nytt sted. De har befridd Enontekiö. Ikke ved grensen. På sitt tilbaketog i Finland har tyskerne svidd av 10.000 hus.

Flyangrep. Søndag angrep amerikanske bombefly oljereffinerier ved Marseburg. 130 tyske fly ble skutt ned. En bygning i Amsterdam, som man mener er tyskernes hovedkvarter, ble alvorlig skadet under flyangrep. Mandag angrep 500 amerikanske bombefly skiftetomter i Offenburg og Bingen, V for München. 350 tyske jagere gikk opp. 98 av dem ble skutt ned, 4 ble ødelagt på bakken. Tidlig mandag morgen rettet britiske bombefly et kraftig angrep på München. Tyske tog er angrepet; på to netter er 58 tog ødelagt. Store mengder britiske fly angrep tirsdag Freiburg og Neuss, som er fransktatte forsyningsbaser. Mosquitoer angrep Berlin og skiftetomter i Freiburg-distriktet. Dortmund-Ems-Kanalen og en annen kanal er angrepet. Det ble ødelagt en strekning på ca. 25 km av begge kanalene. Kanalene har stor betydning for tyskernes forsyning til vestfronten.

Det fjerde østens Amerikanske flygende festninger angrep tidlig mandag morgen Tokio for 2. gang på 3 døgn. Amerikanerne hadde ingen tap. Ennå en japansk konvoy med forsterkninger til Leyte er ødelagt. 3 forsyningskip ble senket. Fredag senket allierte fly en tung krysser, en destroyer og 16 andre skip i farvannet rundt Filippinene. - I Burma er britene rykket 19 km inn på japansk okkupert område.

Bulgaria. Hele direksjonen i den ungerske nasjonalbank er arrestert, anklaget for å ha skadet den nasjonale økonomi ved å ha drevet uberettiget handel med tyskerne.

Sverige. Etter katastrofen med Hansa eskortenes nå svenske handelsskip til Gotland av krigsskip. Skipene går bare om Japan.

Tyskland. Ungdomslederen Baldur von Schirach ble popet ut forleden dag da han talte til østerrikkere som skulle til fronten. Han uttalte at han gjerne ville ha vært med, men hans plikter hjemme hindret ham. Pipingen var så voldsom at han måtte avbryte talen.

Belgia. I formiddag utbrøt transportstreik i Brussel og sentrale deler av Belgia.

England. Det er offentliggjort en hyttbok som viser Englands imponerende tilfreg til krigen.